

Š i f r a k a n d i d a t a :

--

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

FIZIKA

≡ Izpitna pola 2 ≡

Sreda, 29. avgust 2018 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik HB ali B, radirko, šilček, računalo in geometrijsko orodje. Kandidat dobi ocenjevalni obrazec. Priloga s konstantami in enačbami je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 6 strukturiranih nalog, od katerih izberite in rešite 3. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 45; vsaka naloga je vredna 15 točk. Pri reševanju si lahko pomagate s podatki iz periodnega sistema na strani 2 ter s konstantami in enačbami v prilogi.

V preglednici z "x" zaznamujte, katere naloge naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prve tri naloge, ki ste jih reševali.

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Pri reševanju nalog mora biti jasno in korektno predstavljena pot do rezultata z vsemi vmesnimi računi in sklepi. Če ste nalogo reševali na več načinov, jasno označite, katero rešitev naj ocenjevalec oceni. Poleg računskih so možni tudi drugi odgovori (risba, besedilo, graf ...).

Zaupajte vase in svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 24 strani, od tega 5 praznih.

PERIODNI SISTEM ELEMENTOV

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.	H vodik 1 1.01	Li litij 3 6.94	Be berilijski 4 9.01	B bor 5 10.8	C ogljik 6 12.0	N dušik 7 14.0	O kisik 8 16.0	F fluor 9 19.0
2.	Na natrij 11 23.0	Mg magnezij 12 24.3	Al aluminij 13 27.0	Si silicij 14 28.1	P fosfor 15 31.0	S žveplo 16 32.1	Cl klor 17 35.5	Ar argon 18 39.9
3.	K kalij 19 39.1	Ca kalcij 20 40.1	Sc skandij 21 45.0	Ti titan 22 47.9	Mn mangan 25 52.0	Fe železo 26 55.8	Ni nikelj 28 58.7	Zn cink 30 65.4
4.	Rb rubidij 37 85.5	Sr stroncij 38 87.6	Y itrij 39 88.9	Tc tehnečij 40 91.2	Mo molibden 41 96.0	Ru rutenij 42 103	Pd paladij 45 108	Ag srebro 46 112
5.	Cs cezij 55 (223)	Ba barij 56 (226)	La lantan 57 137	Hf hafnij 72 178	W volfram 73 184	Os osmij 75 190	Pt platina 77 192	Au zlatno 79 197
6.	Ra radij 87 Francij 87	Ac aktinij 89 88	Dy dubnjik 104 (267)	Bh bohrij 105 (268)	Sg seaborgij 106 (271)	Hs hassij 107 (277)	Mt meitherij 108 (276)	Ds darmstadtij 110 (281)
7.							Rg rentgenij 111 (272)	

relativna atomska masa
simbol
ime elementa
vrstno število

He helij 2 4,00	Ne neon 10 20,2	Ar argon 18 39,9
Br brom 35 79,9	Te telur 52 127	Xe ksenon 54 131
Po polonij 84 (209)	Tl talij 81 204	Rn radon 86 (210)
Bi bismut 83 207	Hg živo srebro 80 201	At astat 85 (222)
At astat 85 (210)	Ga germanij 33 79,0	Ge germanij 32 83,8
In indij 49 115	Sn kositer 50 122	Kr kripton 36 83,8
Te telur 51 128	Ge germanij 31 79,0	
Bi bismut 82 209	Ge germanij 30 79,0	
At astat 85 (210)	Ge germanij 29 79,0	
Ge germanij 28 79,0	Ge germanij 27 79,0	
Ge germanij 27 79,0	Ge germanij 26 79,0	
Ge germanij 26 79,0	Ge germanij 25 79,0	
Ge germanij 25 79,0	Ge germanij 24 79,0	
Ge germanij 24 79,0	Ge germanij 23 79,0	
Ge germanij 23 79,0	Ge germanij 22 79,0	
Ge germanij 22 79,0	Ge germanij 21 79,0	
Ge germanij 21 79,0	Ge germanij 20 79,0	
Ge germanij 20 79,0	Ge germanij 19 79,0	
Ge germanij 19 79,0	Ge germanij 18 79,0	
Ge germanij 18 79,0	Ge germanij 17 79,0	
Ge germanij 17 79,0	Ge germanij 16 79,0	
Ge germanij 16 79,0	Ge germanij 15 79,0	
Ge germanij 15 79,0	Ge germanij 14 79,0	
Ge germanij 14 79,0	Ge germanij 13 79,0	
Ge germanij 13 79,0	Ge germanij 12 79,0	
Ge germanij 12 79,0	Ge germanij 11 79,0	
Ge germanij 11 79,0	Ge germanij 10 79,0	
Ge germanij 10 79,0	Ge germanij 9 79,0	
Ge germanij 9 79,0	Ge germanij 8 79,0	
Ge germanij 8 79,0	Ge germanij 7 79,0	
Ge germanij 7 79,0	Ge germanij 6 79,0	
Ge germanij 6 79,0	Ge germanij 5 79,0	
Ge germanij 5 79,0	Ge germanij 4 79,0	
Ge germanij 4 79,0	Ge germanij 3 79,0	
Ge germanij 3 79,0	Ge germanij 2 79,0	
Ge germanij 2 79,0	Ge germanij 1 79,0	
Ge germanij 1 79,0	Ge germanij 0 79,0	

Ce cerij 58 140	Pr prazeodij 59 141	Nd neodijum 60 144	Pm prometij 61 145	Sm samarij 62 150	Eu europij 63 152	Gd gadolinij 64 157	Dy disprozij 66 163	Tm holmij 67 169
Th torij 90 232	Pa protaktinij 91 231	U uran 92 238	Pu plutonij 93 (237)	Am americij 94 (243)	Cm curij 95 (247)	Cf berkelij 96 (247)	Fm fermij 97 (252)	Md mendelevij 98 100
Lu lutecij 71 175	Yb iterbij 70 173	Er erbij 68 167	Ho holmij 67 165	Tb terbij 65 163	Tm holmij 69 169	Yb iterbij 70 173	Lu lutecij 71 175	
Aktinoidi								
Lantanoidi								

V sivo polje ne pišite.

Konstante in enačbe

srednji polmer Zemlje	$r_z = 6370 \text{ km}$
težni pospešek	$g = 9,81 \text{ m s}^{-2}$
hitrost svetlobe	$c = 3,00 \cdot 10^8 \text{ m s}^{-1}$
osnovni naboj	$e_0 = 1,60 \cdot 10^{-19} \text{ As}$
Avogadrovo število	$N_A = 6,02 \cdot 10^{26} \text{ kmol}^{-1}$
splošna plinska konstanta	$R = 8,31 \cdot 10^3 \text{ J kmol}^{-1} \text{ K}^{-1}$
gravitacijska konstanta	$G = 6,67 \cdot 10^{-11} \text{ N m}^2 \text{ kg}^{-2}$
električna (influenčna) konstanta	$\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ As V}^{-1} \text{ m}^{-1}$
magnetna (indukcijska) konstanta	$\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7} \text{ Vs A}^{-1} \text{ m}^{-1}$
Boltzmannova konstanta	$k = 1,38 \cdot 10^{-23} \text{ JK}^{-1}$
Planckova konstanta	$h = 6,63 \cdot 10^{-34} \text{ Js} = 4,14 \cdot 10^{-15} \text{ eVs}$
Stefanova konstanta	$\sigma = 5,67 \cdot 10^{-8} \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-4}$
poenotena atomska masna enota	$m_u = 1 \text{ u} = 1,66054 \cdot 10^{-27} \text{ kg} = 931,494 \text{ MeV}/c^2$
lastna energija atomske enote mase	$m_u c^2 = 931,494 \text{ MeV}$
masa elektrona	$m_e = 9,109 \cdot 10^{-31} \text{ kg} = 1 \text{ u}/1823 = 0,5110 \text{ MeV}/c^2$
masa protona	$m_p = 1,67262 \cdot 10^{-27} \text{ kg} = 1,00728 \text{ u} = 938,272 \text{ MeV}/c^2$
masa nevtrona	$m_n = 1,67493 \cdot 10^{-27} \text{ kg} = 1,00866 \text{ u} = 939,566 \text{ MeV}/c^2$

Gibanje

$$\begin{aligned}x &= vt \\s &= \bar{v}t \\x &= v_0 t + \frac{at^2}{2} \\v &= v_0 + at \\v^2 &= v_0^2 + 2ax \\\nu &= \frac{1}{t_0} \\v_0 &= \frac{2\pi r}{t_0} \\a_r &= \frac{v_0^2}{r}\end{aligned}$$

Sila

$$\begin{aligned}g(r) &= g \frac{r_z^2}{r^2} \\F &= G \frac{m_1 m_2}{r^2} \\&\frac{r^3}{t_0^2} = \text{konst.} \\F &= kx \\F &= pS \\F &= k_t F_n \\F &= \rho g V \\&\vec{F} = m \vec{a} \\&\vec{G} = m \vec{v} \\&\vec{F} \Delta t = \Delta \vec{G} \\M &= rF \sin \alpha \\&\Delta p = \rho gh\end{aligned}$$

Energija

$$\begin{aligned}A &= \vec{F} \cdot \vec{s} \\A &= Fs \cos \varphi \\W_k &= \frac{mv^2}{2} \\W_p &= mgh \\W_{pr} &= \frac{kx^2}{2} \\P &= \frac{A}{t} \\A &= \Delta W_k + \Delta W_p + \Delta W_{pr} \\A &= -p \Delta V\end{aligned}$$

Elektrika

$$I = \frac{e}{t}$$

$$F = \frac{e_1 e_2}{4\pi\epsilon_0 r^2}$$

$$\vec{F} = e\vec{E}$$

$$U = \vec{E} \cdot \vec{s} = \frac{A_e}{e}$$

$$E = \frac{e}{2\epsilon_0 S}$$

$$e = CU$$

$$C = \frac{\epsilon_0 S}{l}$$

$$W_e = \frac{CU^2}{2} = \frac{e^2}{2C}$$

$$U = RI$$

$$R = \frac{\zeta l}{S}$$

$$U_{\text{ef}} = \frac{U_0}{\sqrt{2}}; I_{\text{ef}} = \frac{I_0}{\sqrt{2}}$$

$$P = UI$$

Toplotna

$$n = \frac{m}{M} = \frac{N}{N_A}$$

$$pV = nRT$$

$$\Delta l = \alpha l \Delta T$$

$$\Delta V = \beta V \Delta T$$

$$A + Q = \Delta W$$

$$Q = cm \Delta T$$

$$Q = qm$$

$$W_0 = \frac{3}{2} kT$$

$$P = \frac{Q}{t}$$

$$P = \lambda S \frac{\Delta T}{\Delta l}$$

$$j = \frac{P}{S}$$

$$j = \sigma T^4$$

Magnetizem

$$\vec{F} = I\vec{l} \times \vec{B}$$

$$F = IIB \sin\alpha$$

$$\vec{F} = e\vec{v} \times \vec{B}$$

$$B = \frac{\mu_0 I}{2\pi r}$$

$$B = \frac{\mu_0 NI}{l}$$

$$M = NISB \sin\alpha$$

$$\Phi = BS \cos\alpha$$

$$U_i = lvB$$

$$U_i = \omega SB \sin\omega t$$

$$U_i = -\frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$$

$$L = \frac{\Phi}{I}$$

$$W_m = \frac{LI^2}{2}$$

$$\frac{U_1}{U_2} = \frac{N_1}{N_2}$$

Nihanje in valovanje

$$\omega = 2\pi\nu$$

$$x = x_0 \sin\omega t$$

$$v = \omega x_0 \cos\omega t$$

$$a = -\omega^2 x_0 \sin\omega t$$

$$t_0 = 2\pi\sqrt{\frac{m}{k}}$$

$$t_0 = 2\pi\sqrt{\frac{l}{g}}$$

$$t_0 = 2\pi\sqrt{LC}$$

$$c = \lambda\nu$$

$$d \sin\alpha = N\lambda$$

$$j = \frac{P}{4\pi r^2}$$

$$\nu = \nu_0 \left(1 \pm \frac{v}{c} \right)$$

$$\nu = \frac{\nu_0}{1 \mp \frac{v}{c}}$$

$$c = \sqrt{\frac{Fl}{m}}$$

$$\sin\varphi = \frac{c}{v}$$

Optika

$$n = \frac{c_0}{c}$$

$$\frac{\sin\alpha}{\sin\beta} = \frac{c_1}{c_2} = \frac{n_2}{n_1}$$

$$\frac{1}{f} = \frac{1}{a} + \frac{1}{b}$$

$$\frac{s}{p} = \frac{b}{a}$$

Moderna fizika

$$W_f = h\nu$$

$$W_f = A_i + W_k$$

$$W_f = \Delta W_n$$

$$\Delta W = \Delta mc^2$$

$$N = N_0 2^{-\frac{t}{t_{1/2}}} = N_0 e^{-\lambda t}$$

$$\lambda = \frac{\ln 2}{t_{1/2}}$$

$$A = N\lambda$$

M 1 8 2 4 1 1 2 2 0 5

5/24

V sivo polje ne pišite.

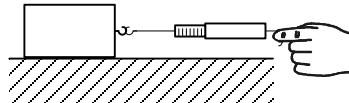
Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Merjenje

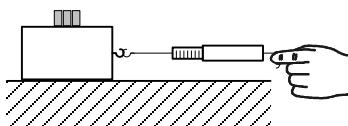
Na vodoravni, hrapavi podlagi leži lesen kvader z maso 150 g. S silomerom ga dijak vleče v vodoravni smeri, tako kakor kaže slika, da kvader drsi s stalno hitrostjo.

- 1.1. Na sliko narišite vse sile (silo trenja, pravokotno komponento sile podlage, vlečno silo in težo), ki delujejo na kvader med enakomernim gibanjem.

(1 točka)

Med merjenjem vlečne sile F_v , ki je potrebna, da kvader drsi enakomerno, je dijak na kvader vsakokrat dodajal uteži (slika) in podatke vpisoval v preglednico. V prvem stolpcu so zapisane mase uteži in kvadra skupaj, v tretjem stolpcu preglednice so zbrane vrednosti, ki jih kaže silomer.

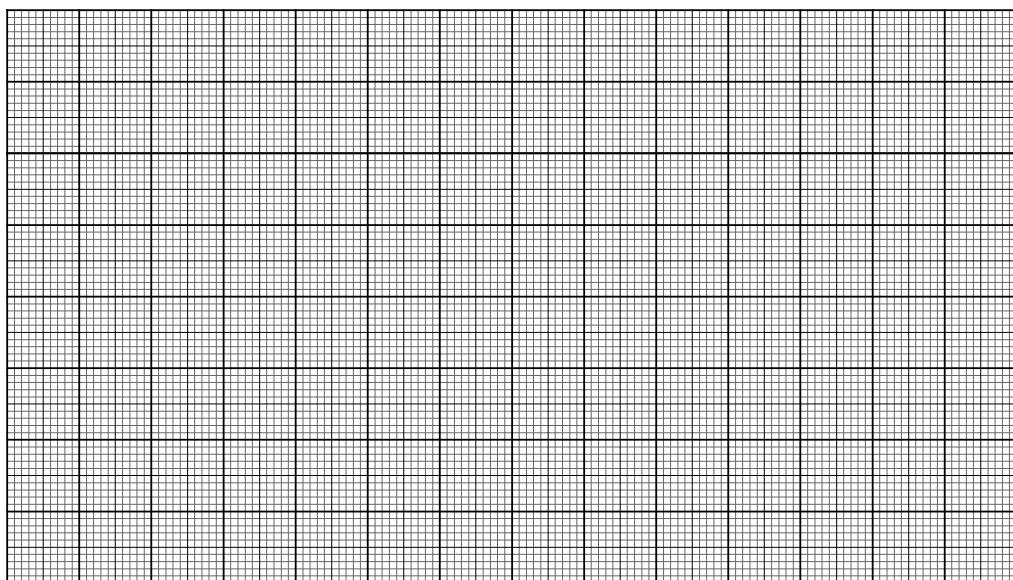

m [kg]	F_g [N]	$F_{vlečna}$ [N]
0,15		0,79
0,20		1,1
0,25		1,3
0,30		1,6
0,40		2,2
0,60		3,1

- 1.2. Dopolnite drugi stolpec preglednice s težami, ki ustrezano masam v prvem stolpcu.

(1 točka)

- 1.3. Narišite graf vlečne sile F_v v odvisnosti od teže F_g . Narišite premico, ki se točkam najbolj prilega.

(3 točke)

- 1.4. Izračunajte smerni koeficient premice na grafu. Na grafu označite točki, s katerima ste izračunali smerni koeficient.

(2 točki)

- 1.5. V tem primeru je koeficient trenja med klado in podlago enak količniku med vlečno silo F_v ter težo klade in uteži F_g . Relativna napaka teže je 3 % in relativna napaka vlečne sile je 5 %. Izračunajte absolutno napako koeficiente trenja.

(2 točki)

- 1.6. Zapišite koeficient trenja z absolutno in relativno napako.

Z absolutno napako: $k_{tr} =$

Z relativno napako: $k_{tr} =$

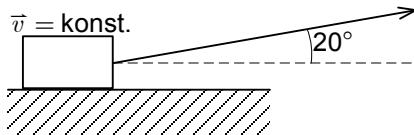
(2 točki)

- 1.7. Izračunajte, kolikšna bi morala biti vlečna sila, če bi bila masa telesa 10 kg , pri čemer bi kvader še vedno drsel s stalno hitrostjo.

(1 točka)

Dijak, ki ni natančno izvajal poskusa, je vlekel kvader enakomerno pod kotom 20° , kakor kaže naslednja slika, privzel pa je, da vleče v vodoravni smeri.

- 1.8 Ker je dijak vlekel klado poševno, se je pravokotna komponenta sile podlage zmanjšala. Za silo teže in za silo trenja zapišite, ali se je povečala, zmanjšala ali ostala enaka.

Sila teže:

Sila trenja:

(2 točki)

- 1.9. Dijak, ki je vlekel klado pod kotom, je izmeril pri isti teži manjšo vlečno silo, kot bi jo, če bi vlekel vodoravno. Kakšen koeficient trenja je izračunal, če je privzel, da vleče vodoravno? Odgovor utemeljite.

(1 točka)

M 1 8 2 4 1 1 2 2 0 9

9/24

V sivo polje ne pišite.

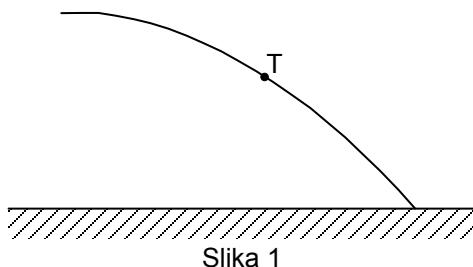
Prazna stran

OBRNITE LIST.

2. Mehanika

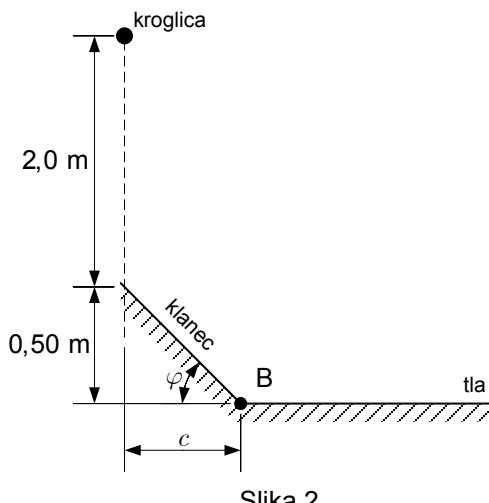
- 2.1. Slika 1 kaže tirnico telesa pri vodoravnem metu. V sliko vrišite vektor hitrosti in vektor pospeška, ko se telo giblje skozi točko T. Privzemite, da je zračni upor zanemarljiv.

Slika 1

(2 točki)

- Slika 2 kaže majhno kroglico z maso 100 g in klanec. Kroglico spustimo z višine 2,0 m nad vrhom klanca, da pade na klanc in se od njega odbije.

Slika 2

- 2.2. Izračunajte čas, ki ga porabi kroglica, da pade do vrha klanca.

(1 točka)

- 2.3. Izračunajte hitrost, gibalno količino in kinetično energijo kroglice, tik preden trči s klancem.

(3 točke)

- 2.4. Kolikšen mora biti kot φ , da se kroglica od klanca odbije v vodoravni smeri? Upoštevajte, da je trk kroglice s klancem prožen in velja odbojni zakon tako kakor za valovanje.

(1 točka)

- 2.5. Izračunajte domet kroglice, če je višina klanca enaka 0,50 m.

(2 točki)

- 2.6. Izračunajte velikost hitrosti kroglice, tik preden zadane tla.

(3 točke)

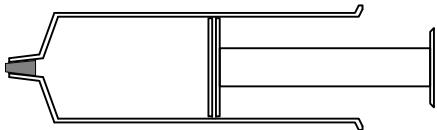
- 2.7. Izračunajte višino nad vrhom klanca, s katere bi morali spustiti kroglico, da bi se po odboju na vrhu klanca odbila neposredno v točko B na vznožju klanca.

(3 točke)

3. Termodinamika

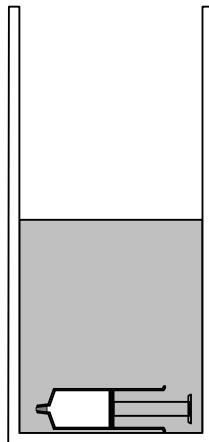
Začetna prostornina zraka v notranjosti zaprte brizge je 70 ml . Temperatura in tlak tega zraka sta enaka kakor v okolici, to je 20°C in 1 bar . Brizgo na eni strani (desno) zapira gibljivi bat, na drugi strani (levo) pa je zaprta s čepom, kakor kaže slika. Privzemite, da je trenje med batom in brizgo zanemarljivo majhno.

- 3.1. Izračunajte maso zraka v notranjosti brizge. Privzemite, da je masa kilomola zraka enaka 29 kg .

(2 točki)

Brizgo položimo na dno visoke valjaste posode, katere osnovna ploskev je krog s polmerom 10 cm . V posodo nalijemo 50 l vode.

- 3.2. Izračunajte višino, do katere sega voda v posodi. Upoštevajte, da je prostornina brizge mnogo manjša od prostornine vode v posodi, zato lahko prostornino brizge zanemarite.

(1 točka)

- 3.3. Izračunajte tlak vode na dnu posode. Upoštevajte, da je tlak nad gladino vode v posodi 1,0 bar . Gostota vode je 1000 kg m^{-3} .

(1 točka)

Telo brizge je dovolj težko, da ostane potopljena na dnu posode.

- 3.4. Izračunajte prostornino zraka v potopljeni brizgi. Temperatura vode, ki smo jo nalili v posodo, je enaka temperaturi okolice 20°C . Privzemite, da se bat giblje brez trenja.

(2 točki)

V posodo z vodo postavimo potopni grelnik, ki greje z močjo 2400 W .

- 3.5. Izračunajte, koliko časa mora biti grelnik vključen, da se bo voda segrela na temperaturo 80°C , če lahko zanemarimo toplotni tok v okolico in toploto, ki je potrebna za segrevanje posode, brizge in zraka v njej. Specifična toplota vode je $4200 \text{ J kg}^{-1} \text{ K}^{-1}$.

(2 točki)

Vodo v posodi smo z grelcem segreli na $80\text{ }^{\circ}\text{C}$.

- 3.6. Izračunajte, kolikšna je zdaj prostornina zraka v brizgi na dnu posode.

(1 točka)

- 3.7. Kolikšna je v teh okoliščinah zdaj masa zraka v brizgi na dnu posode?

(1 točka)

V posodo dolijemo še 70 l vode pri temperaturi $2\text{ }^{\circ}\text{C}$ in vsebino dobro premešamo.

- 3.8. Izračunajte, kolikšna je zmesna temperatura vode, če je posoda med mešanjem toplotno izolirana.

(2 točki)

- 3.9. Izračunajte, kolikšna je končna prostornina zraka v brizgi na dnu posode.

(3 točke)

15/24

V sivo polje ne pišite.

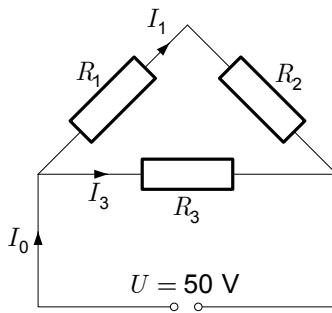
Prazna stran

OBRNITE LIST.

4. Elektrika in magnetizem

Trije električni grelniki so vezani v vezje, kakor ga kaže slika. Električni upori posameznih grelnikov so: $R_1 = 10 \Omega$, $R_2 = 15 \Omega$ in $R_3 = 20 \Omega$. V vezju so označeni tokovi.

- 4.1. Na sliki označite pozitivni in negativni priključek vira napetosti ter zapišite zvezo med tokovi I_0 , I_1 in I_3 .

(2 točki)

- 4.2. Izračunajte nadomestni upor vezja.

(2 točki)

- 4.3. Izračunajte, kolikšen naboj steče v eni sekundi skozi vir napetosti, če je napetost vira 50 V.

(2 točki)

- 4.4. Izračunajte, kolikšna je napetost na grelniku R_1 .

(2 točki)

- 4.5. Upornika R_2 in R_3 zamenjamo med seboj. Kako se zaradi tega spremeni tok skozi vir napetosti? Se tok poveča, zmanjša ali ostane enak? Zapišite odgovor in ustreznno utemeljitev (sklep, račun ...).

(2 točki)

- 4.6. Kako je treba razporediti te upornike v takem vezju (glejte sliko pred 1. vprašanjem te naloge), da bo skupna električna moč, ki jo prejemajo, največja? Izračunajte moč pri tej razporeditvi upornikov.

(3 točke)

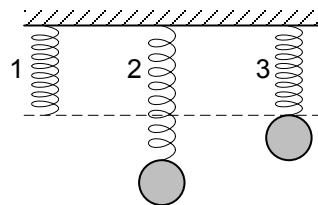
- 4.7. Grelnik R_2 se pokvari, zato ga nadomestimo z drugim. Preden ga vežemo v vezje, izmerimo dolžino in debelino žice, iz katere je izdelan. Ugotovimo, da je novi grelnik izdelan iz žice iz iste snovi, ki je v primerjavi s prejšnjim daljša za 4 %, polmer pa ima manjši za 3 %. Izračunajte, kolikšen je novi upor grelnika R_2 .

(2 točki)

5. Nihanje, valovanje in optika

Žogico z maso $0,15 \text{ kg}$ obesimo na lahko navpično vijačno vzemet. V ravnovesni legi, ko žogica miruje, je vzemet raztegnjena za $6,2 \text{ cm}$.

- 1 – neobremenjena vzemet
- 2 – žogica v mirovanju
- 3 – lega, iz katere žogico spustimo

5.1. Izračunajte prožnostni koeficient vzemeti.

(1 točka)

Če obesimo žogico na prosti konec neobremenjene vzemeti in jo iz te lege spustimo ob $t = 0$, začne nihati v navpični smeri.

5.2. Izračunajte nihajni čas, s katerim žogica niha.

(1 točka)

5.3. Kolikšna je amplituda in kolikšen je največji raztezek vzemeti?

(2 točki)

5.4. Izračunajte največjo hitrost žogice med nihanjem.

(2 točki)

V sivo polje ne pišite.

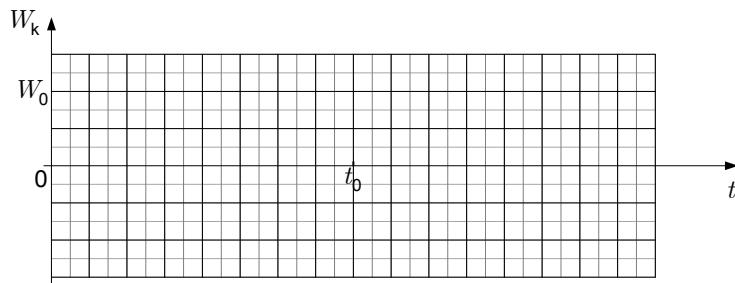
- 5.5. Izračunajte, kolikšen je pospešek nihajoče žogice takrat, ko je 2,0 cm pod ravovesno lego.

(2 točki)

- 5.6. Izračunajte kinetično energijo, ki jo ima žogica med gibanjem skozi ravovesno lego.

(2 točki)

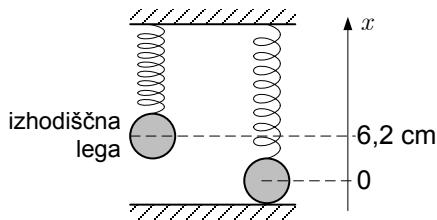
- 5.7. Narišite graf kinetične energije žogice v odvisnosti od časa za dva nihaja.

(2 točki)

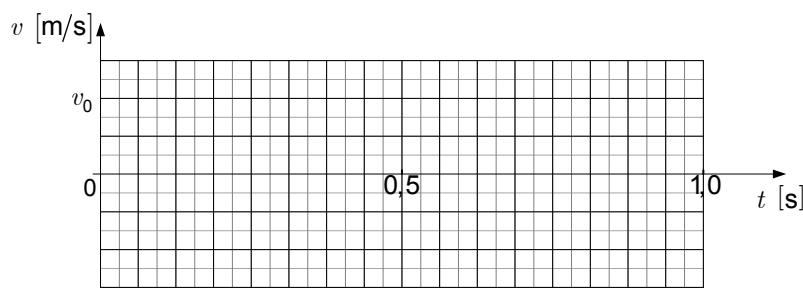
Pod nihajočo vzmet namestimo trdo podlago. Podlaga je tik pod ravovesno lego. Poskus ponovimo tako, da žogico, pritrjeno na vzmet, ob času $t = 0$ spustimo iz iste lege kakor pri prvem poskusu. Žogica se v ravovesni legi prožno odbije z enako veliko hitrostjo, trk s podlago je zelo kratek.

- 5.8. V kolikšnem času od trenutka, ko smo žogico spustili, se žogica zdaj prvič vrne v izhodiščno lego?

(1 točka)

- 5.9. Narišite graf hitrosti uteži v odvisnosti od časa za to nihanje v prvi sekundi.

(2 točki)

M 1 8 2 4 1 1 2 2 2 1

21/24

V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

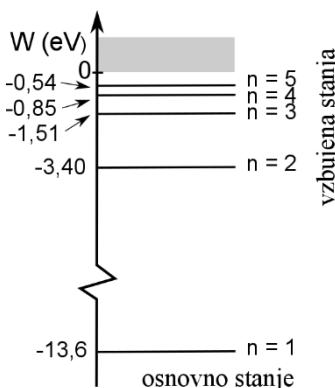
6. Moderna fizika in astronomija

Valovna dolžina vidne svetlobe je med 400 nm in 750 nm.

- 6.1. Izračunajte energijo fotonov vidne svetlobe z največjo in najmanjšo valovno dolžino.

(2 točki)

V zaprti posodi imamo 1 g vodika, ki ga vzbujamo v vzbujena stanja. Energije posameznih stanj v vodikovem atomu so dane na sliki.

- 6.2. Izračunajte, kolikšna je energija fotonov, ki jih sevajo vodikovi atomi pri prehodu iz prvega vzbujenega stanja v osnovno stanje.

(1 točka)

- 6.3. Izračunajte, kolikšna je najkrajša valovna dolžina vidne svetlobe, ki jo lahko seva vodikov atom. Upoštevajte samo stanja, ki so prikazana na sliki.

(2 točki)

- 6.4. Koliko takih fotonov morajo vsako sekundo sevati vodikovi atomi, da bo skupna moč izsevane svetlobe $1,0 \text{ mW}$?

(2 točki)

- 6.5. Čez koliko časa bi bilo pri tej moči izsevanih toliko fotonov, kot je vseh atomov vodika v posodi?

(3 točke)

- 6.6. Curek teh fotonov usmerimo na katodo fotocelice. Izstopno delo za kovino, iz katere je katoda, je $1,5 \text{ eV}$. Izračunajte, kolikšna je največja kinetična energija elektronov, s katero zapustijo katodo fotocelice.

(1 točka)

- 6.7. Kolikšna je za te elektrone zaporna napetost na tej fotocelici?

(1 točka)

- 6.8. Curek fotonov usmerimo na katodo fotocelice, ki jo v zaporni smeri priključimo na napetost $0,1 \text{ V}$. Izračunajte, s kolikšno hitrostjo elektroni zadenejo anodo fotocelice.

(3 točke)

V sivo polje ne pišite.

Prazna stran